

Слабкий Г.О., Миронюк І.С., Білак-Лук'янчук В.Й., Костенко С.К.

Відношення вимушених під час війни проти російської агресії переселенців до особистого здоров'я

Ужгородський національний університет

Війна України проти російської агресії обумовила формування нових глобальних викликів для системи громадського здоров'я України. Глобальні виклики та негативні медико-демографічні, соціально-економічні та біологічні наслідки носять комплексний характер і як правило є довготривалими. Необхідно зазначити, що дані наслідки та виклики залежать від регіону країни: території, які тимчасово окуповані російськими військами; території, які знаходяться в зоні активних бойових дій; території, які знаходяться поза межами тимчасової окупації та активних бойових дій. На рівень здоров'я населення значною мірою впливає спосіб життя та здоров'язберігаючої поведінки, що залежить від рівня визначення людиною особистого здоров'я, як головний особистий пріоритету.

Мета: дослідити рівень впливу війни проти російської агресії на відношення вимушених переселенців до особистого здоров'я.

Матеріали дослідження: результати соціологічного дослідження серед 78 вимушених переселенців із східних регіонів України до Закарпатської області. Методи дослідження: соціологічний, статистичний, структурно-логічного аналізу. Під час проведення соціологічного дослідження було збережено конфіденційність інформації про респондентів. Загальна активність респондентів склала 39,0% (роздано 200 анкет).

Результати дослідження. Аналіз доступних інформаційних джерел вказує на те, що одним із найбільш негативних впливів на стан як індивідуального так і громадського здоров'я цивільного населення під час воїн є вимушена міграція населення. При цьому рівень негативного впливу залежить від кількості разів вимушеного переселення.

За даними Кабінету Міністрів України в країні, за час війни проти російської агресії, зареєстровано майже 5 мільйонів внутрішньо переміщених

осіб, а фактична кількість становить 7 мільйонів. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, статус тимчасового захисту у країнах Європи до 3 січня 2023 року отримали близько 4,9 млн українських біженців.

Далі в таблиці представлено результати соціологічного дослідження серед вимушених переселенців в квітні-травні 2023 року.

Таблиця

Результати соціологічного дослідження впливу війни проти російської агресії на відношення вимушених переселенців до особистого здоров'я

Індикатор	Рівень оцінки, %		Різниця показника, %
	Довоєнний період	Протягом року війни	
Особисте здоров'я, як головний особистий пріоритет	61,1	45,2	-15,9
Здоровий спосіб життя	56,8	28,4	-28,4
Раціональне харчування	67,4	25,3	-42,1
Достатній рівень фізичної активності	72,6	28,4	-44,2
Тютюнопаління	32,6	44,2	+ 11,6
Зловживання алкоголем	9,5	20,0	+10,5
Недостатній сон	7,4	24,2	+16,8
Звертання до сімейних лікарів з профілактичною метою	54,7	7,4	-47,3
Звертання до лікарів-стоматологів з профілактичною метою	51,6	3,2	-48,4
Постійне дотримання санітарних правил	74,7	23,4	-51,3
Рівень поведінки, скерованої на профілактику захворювань	66,3	21,1	-45,2
Самолікування при загостренні хронічних захворювань	11,6	35,8	+24,2
Самолікування при гострих станах	14,7	60,0	+45,3

Аналіз наведених в таблиці даних дослідження вказує а те, що рівень здоров'язберігаючої поведінки населення, яке відноситься до категорії вимушених переселенців в ході війни України проти російської агресії за час

війни знизився. Так, показник їх звертання до сімейних лікарів з профілактичною метою знизився на 47,3%, а до лікарів-стоматологів – на 48,4%; показник Постійного дотримання санітарних правил скоротився на 51,3%. При цьому показник самолікування при гострих станах збільшився на 45,3%, а при хронічних захворюваннях – на 24,2%. Також збільшився рівень таких шкідливих звичок як тютюнопаління (11,6%) та зловживання алкоголем (10,5%).

В ході дослідження встановлено, що рівень оцінки особистого здоров'я, як головний особистого пріоритету скоротився на 15,9% : із 61,1% до 45,2%.

Висновки. За результатами дослідження встановлено зниження відношення до особистого здоров'я, як головного особистого пріоритету, що є причиною зниження рівня поведінки, яка скерована на профілактику та підвищення рівня нездорового способу життя. Дане в майбутньому може стати причиною: «помолодіння захворювань» - хвороби, які мали певну вікову структуру, будуть зустрічатися на 10-15 років раніше, ніж це було до війни; збільшення захворюваності населення на хронічні неінфекційні соціально-значущі хвороби: хвороби системи кровообігу, злоякісні новоутворення, цукровий діабет та зростання ризику захворюваності на інфекційні та паразитарні хвороби: туберкульоз, ВІЛ/СНІД, ГРВІ, в тому числі вакцинокеровані та епідемічні спалахи гострих кишкових захворювань; зростання кількості нарко - , алкоголь- та інших залежностей тощо.